

Kvalitet i äldreomsorgen,

Hotel Tórshavn, 27. maj 2015,
Nordens Velfærdscenter

Formell och informell äldreomsorg - samarbete och kvalitet.

Sigurveig H. Sigurðardóttir,

Faculty of Social Work,
University of Iceland.

HÁSKÓLI ÍSLANDS
FÉLAGSRÁÐGJAFARDEILD

- **Formell hjälp:**
  - ges av stat och kommuner.
- **Informell hjälp:**
  - ges av familjen, vänner och grannar.

Hur mäter man kvalitet ?

- Den äldres uppfattning av service.
- Att äldre behåller sin självständighet och värdighet.
- De äldre kan påverka den service de får.
- Olika metoder används för att mäta kvalitet.

Den nordiska välfärdsmodellen

- Äldre skall ha möjlighet att bo hemma så länge som möjligt
- Ökad hemtjänst - färre på sjukhem / institutioner
- Ökad medbestämmande - ökad kvalitet
- Ökad krav om effektivitet - privatisering ?
  - Ideologi eller ekonomi ?
- **Familjerna uppmuntras att ta mer ansvar för vård av sina äldre.**

Två perioder av stöd/omsorg

- **Den tidigare perioden:**
  - **Hjälp med lättare hushållssysslor (IADL) och f.ex. bankärenden**
  - **Familjen har varit den viktigaste stöden i denna perioden**
- **Den senare perioden:**
  - **Större behov av personlig omvårdnad (PADL)**
  - **När behov av hjälp blir större och den kommer att vara länge, väljer de äldre att få hjälp från den formella stödapparaten**

Anhöriga och service för äldre

- **Forskningen visar att familjestöd till äldre är väsentligt i Europa och att det håller på att öka.**
- **I de nordiska länderna där den formella hjälpen brukar vara omfattande är familjestöd även mer än väntad.**

Familjeomsorg

- Vem tar hand om de äldre ?
- Familjens ansvar ?
- Ökad familjeansvar ses som att “välfärdssystemet” har mislyckas (Kröger, 2005).
- Informella omsorgsgivare ses som en “utsatt grupp” (Sand, 2005; Jegermalm & Jeppsson Grassman, 2009).

Icelandic older people (ICEOLD)

informell och formell vård av äldre personer i Island.

Sigurðardóttir och Kåreholt, 2014.

Syfte:

Att undersöka informell och formell *IADL hjälp* och *PADL vård* och studera hur de varierar beroende på kön, grad av begränsningar och sammanboende/ensamboende.

Urval och metod:

Slumpmässigt urval av **1 400 personer** 65+, bosatta i Island 2008. Exklusion av de som bodde på sjukhem:

- 1 189 fick introduktionsbrev,
- 782 deltog i telefonintervjuer; 66% svarsfrekvens

Need of care

(Sigurðardóttir, et al. 2012)

Needs	Women n=441(%)	Men N=341 (%)	Total n=782 (%)
No need	195 (44)	130 (38)	325 (42)
Only with <u>IADL</u> (shopping, cooking, cleaning and laundry)	194 (44)	183 (54)	377 (48)
Both with <u>IADL og PADL</u> (+,bathing, using toilet, getting in and out of bed, and dressing)	52 (12)	28 (8)	80 (10)

Care received

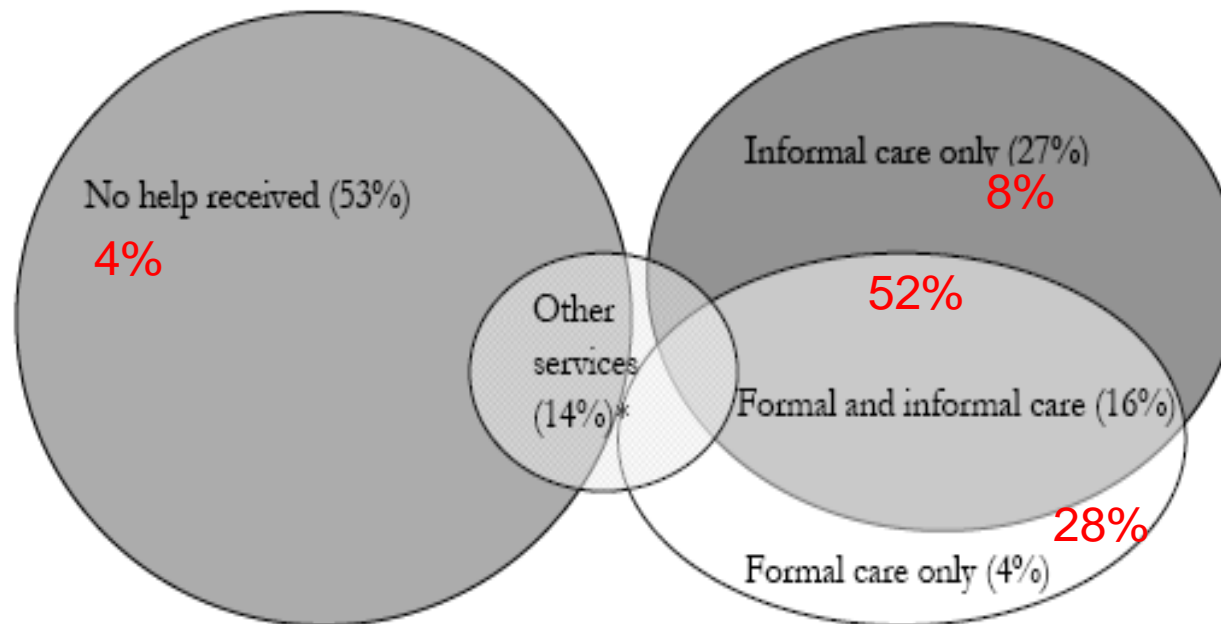
(Sigurðardóttir, et al. 2012)

	Women n=405 (%)	Men n=330(%)	Total n=735(%)
No care received	220 (54)	169 (51)	389 (53)
Only <u>informal</u> care (family, friends and neighbors)	104 (26)	97 (29)	201 (27)
Only <u>formal</u> care (Home Help/ Home Health Care)	11 (3)	15 (5)	28 (4)
Both <u>informal and formal</u> care	70 (17)	47 (14)	117 (16)

Samspil þjónustuaðila, ICEOLD 2012

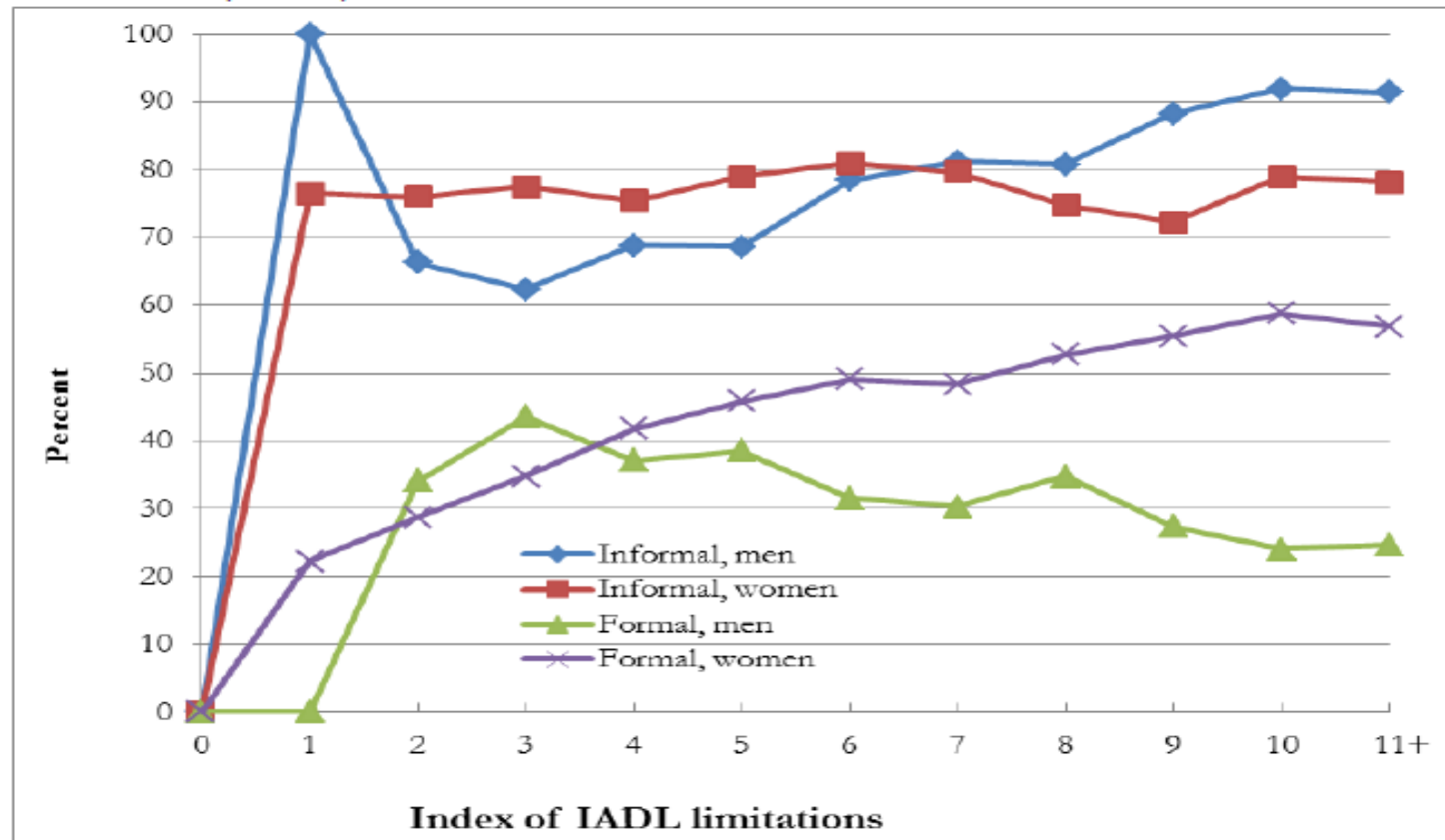
Picture 1.

* Other services, were provided in all four categories: 4% of those receiving no care used some kind of other services, so did 8% of those receiving informal care only and 28% of those using formal care only. Other services were also used by 52% of those using a combination of formal and informal care.

Figure 1.
Informal and formal IADL help provided to men and women according to IADL limitations (n=766).

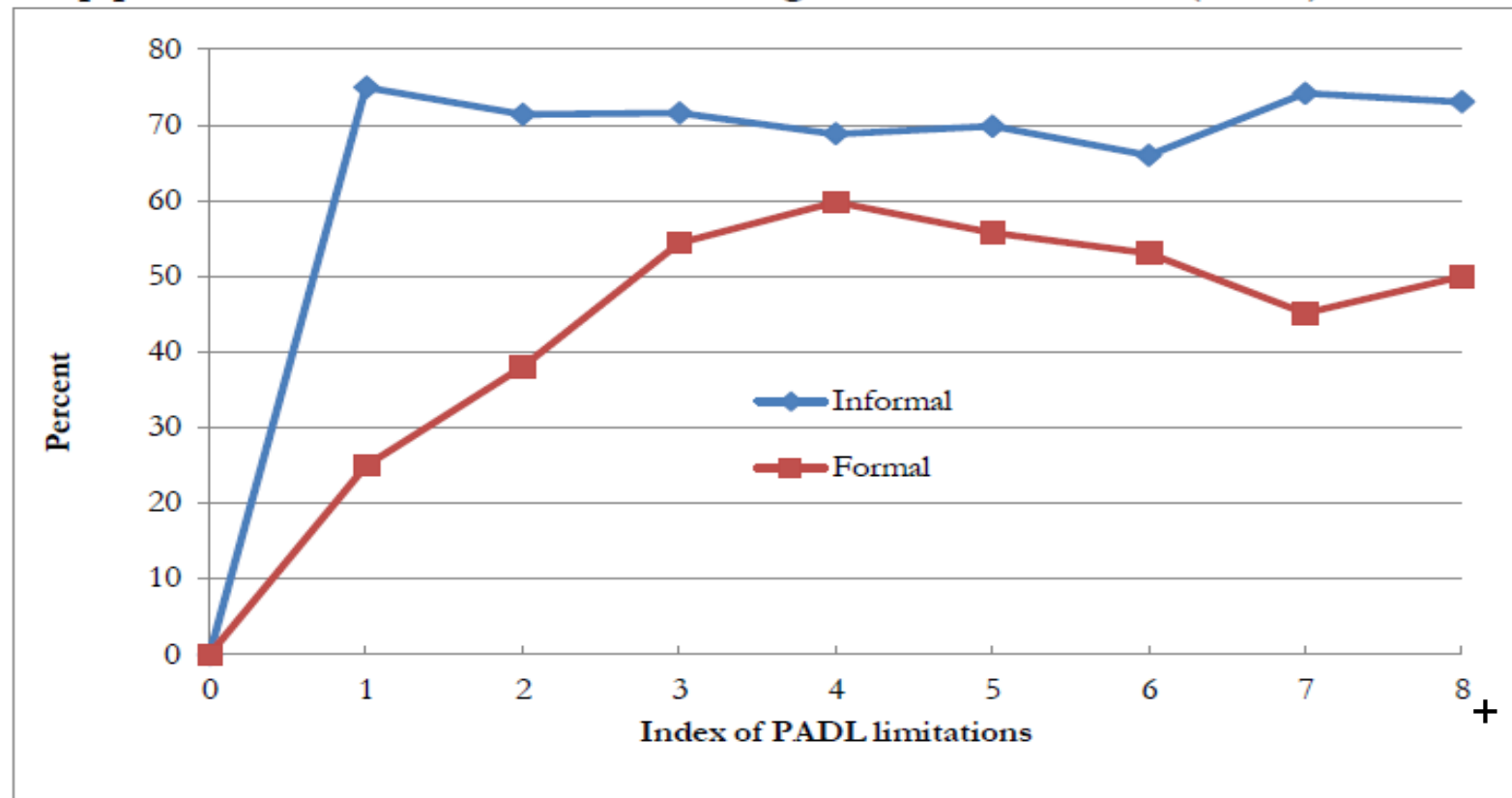
Based on weighted data. Data are moving averages based on three adjacent data points among those having a limitation score of two or more. Values for those with no limitations or the score of 1 on the limitation index are not included in the moving averages.

Figure 2.

Help provided to men and women according to PADL limitations (n=770).

Based on weighted data. Data are moving averages based on three adjacent data points among those having a limitation score of two or more. Values for those with no limitations or the score of one on the limitation index are not included in the moving averages.

Main providers of informal IADL by cohabitation or not, and by the gender of the recipients (%).

(Sigurðardóttir and Kåreholt, 2014).

	Lives alone		Lives with another person	
	Men	Women	Men	Women
Spouse	-	-	86.7	62.0
Daughter/daughter-in-law	57.1	67.7	3.9	19.6
Son/son-in-law	3.6	21.5	1.6	4.3
Other	39.3	10.8	7.8	14.1
Total	n=34 (100%)	n=89 (100%)	n=121 (100%)	n=93 (100%)

Är Du nöjd med den hjälp Du får ?

- Majoriteten är nöjd.
- 18% önskar att få mer formal hjälp.
- 22% av dem som får informal hjälp önskar att få mer formal hjälp.

Sammanfattning

Informell och formell hjälp:

- Den informella hjälpen spelar stor roll för hemmaboende äldre i Island.
- Det är vanligare med informell än med formell hjälp.
- **Majoriteten av de som fick hjälp fick antingen informell eller formell hjälp, men inte båda.**
- Det verkar som om de två formerna av hjälp, den informella och den formella ersätter varandra, särskilt när det gäller männen.
- Kvinnor är de viktigaste informella vårdarna.

Hur kan vi öka kvalitet i äldreomsorgen ?

- Mer **samarbete** mellan de som ger vård och service, formella och informella vårdgivare och den hjälpbehövande äldre personen.
- Lyssna till anhöriga – delaktiga i utvärdering av service och i beslut om service.
- Stöd till anhöriga - olika modeller (avlösning, personligt stöd, hjälpmedel, ekonomisk ersättning.
- Utbildning av personal i hemvården.
- Könsperspektiv.

Efterkrigs generationen “Baby Boomers”

- Födda efter krig
- 1946-1964
- Stor grupp
- God hälsa
- Ställer stora krav på service och kvalitet !

Þökk fyrir áheyrnina

UNIVERSITY OF ICELAND
FACULTY OF SOCIAL WORK